

Dečernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), šte. 248

Maribor, torek 30. oktobra 1928

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemam v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasi po tarifi

Oglase sprejema tudi oglasni oddelk »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Kako je bil Maribor iztrgan iz nemške oblasti

NASTOP G. RUDOLFA MAISTRA. — ZGODOVINSKI DOGODEK V MELJSKI VOJAŠNICI. — ZAČETEK MARIBORSKEGA PEŠPOLKA.

* Maribor, 30. oktobra.

V kaotičnih dneh oktobra je avtoriteta kar sama od sebe prešla na osebnost tedanjega majorja, poznejšega generala g. Rudolfa Maistra. To je bilo razumljivo. Tekom vojnih let je g. Maister pre mnogim Slovincem pomagal. Čudežev kot major seveda ni mogel delati, še manj pa kot nezanesljiv slovenski častnik, a slovenskim možem, zlasti intelektualcem, ki so po tolikih pregledih in nadpregledih morali v vojaško službo, je pri srcu odleglo, če so prišli pod poveljstvo g. Maistra.

G. Maister je stal s Slovenci-vojaki in civilisti stalno v zvezi in težko bi bilo Narodnemu svetu brez njegovega sodelovanja in brez njegove inicijative.

Mariborski Narodni svet je imel zadnje dni meseca oktobra 1918 neprestano sešanje z zastopniki mariborskih Nemcev, ki so si na vso moč prizadevali, da bi izsilili čim več koncesij glede na prehrano, kar se jim je deloma že posrežilo in to brez za nas pomembnejših naspornih obveznosti. Ta uslužnost se je zdela g. Maistru neumestna in na seji Narodnega sveta dne 29. oktobra je poudarjal, da si je treba najprej zagotoviti Maribor in šele potem dajati gotove koncesije. Narodni svet je dne 30. oktobra zahteval od nemških zastopnikov, naj se uredi za Maribor narodnostno vprašanje, a Nemci so to zahtevo kratko odbili, češ, da se bo o tem razpravljalo po rešitvi za tedaj važnejših in nujnejših gospodarskih in varnostnih zadev.

Inicijativa za iztrganje Maribora iz nemške oblasti je bila tako prepuščena g. Maistru, ki se je s svojimi častniki posvetoval zadnjič 31. oktobra ponoči v Narodnem domu.

Drugi dan na vse zgodaj je pozval štacijski poveljnik polkovnik Holik vse vidne častnike mariborske garnizije za deseto uro v svojo pisarno. Major Maister je še pred osmo uro zjutraj zvedel, da so drugi častniki že zbrani in sicer v polkovni pisarni 26. strelskega polka v Meljski vojašnici in da bi bil polkovnik Holik posvetovanje že začel, če ne bi bil energično zahteval tedanji stotnik, sedanjji podpolkovnik Vaupotič, naj se počaka na majorja Maistra.

Za posvetovanje je polkovnik Holik že doma sestavil nekaj točk, ki naj bi bile podlaga za zgradbo skupnega načrta, po katerem bi se mogel vzdržati red v Mariboru in okolici. Začel je torej s temi svojimi točkami, pa že prvi stavki so pričali, da jih je napisal v trdni veri in volji, da pripade Maribor — Nemški Avstriji.

In tedaj je nepričakovano na lastno pest in odgovornost spregovoril g. Maister: »Ne priznavam teh točk! Maribor proglašam za jugoslovansko posest in prevzemam v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in vsem Spodnjim Štajerskim.«

Nemške oficirje je ta odločni in samozavestni nastop strl in predno so si malo opomogli, je sledilo: »Kdor bi se v področju moje oblasti upiral mojemu povelju, pride pred moje vojni sodišče.«

* Posamezni citati in datumi v današnjem našem članku izvirajo iz knjige g. generala Rudolfa Maistra »Naš Maribor«, ki je pripravljena za izdajo.

S to grožnjo je Maister takoj popolnoma zmagal.

Polkovnik Holik je poudaril, da se je tako že odrekel svoji nadaljni službi. Brigadir Schinnerer je izjavil, da se kot ranjenec ne bo vtičal v nove razmere in je ob enem prosil osebnega varstva. Naslednji po činu najstarejši polkovnik, Koblanski, pa je obljubil: »Jaz zase se podredim ukrepom poveljnika Maistra in njegove vlade.«

O tem se je telefonično obvestilo pred sednika Narodnega sveta pokojnega dr. Verstovška, ki je takoj prihitel v vojašnico. Dogovorjeno je bilo radi predaje vojaških pisarn, častnikom pa naročeno, da v svojem področju razglasijo novi položaj ter se ob enajstih zberejo na okrajnem glavarstvu.

Zbranim vojakom je g. Maister naznanil, da je prevzel vrhovno vojaško poveljstvo, jim razložil nastali prevrat in jih pozval, da vstrajajo v službi Jugoslavije, dokler jih bomo potrebovali.

Zavedni slovenski vojaki so se polni vročega navdušenja vriskaje zgnatli okrog njega in Vaupotiča. Polkovnik Koblanski mu je častital k nastanku jugoslovanske države. Nekaj nemških častnikov je proti temu protestiralo, češ, da je to veleizdaja, in začelo takoj po svoje pregovarjati vojake za Nemško Avstrijo. Na ta način se je vojaštvo v meljski vojašnici kar hitro razcepilo po narodnostih, in ko so Nemci uvideli, da so v manjšini proti Slovincem, so začeli spravljati svoje reči in se razhajati, to pa zlasti zato, ker je v tem času negotovosti v skrbi za svoje vse drvelo domov. Iz tega razloga se je razpršilo tudi dosti Slovencev, ki so v prvem navdušenju obljubili ostati.

Upravo in ustroj 26. strelskega polka je Maister poveril stotniku Vaupotiču, ki je s tem postal prvi jugoslovanski poveljnik.

Vaupotič se je s silo polastil ključev v vojašnici in takoj zaklenil pisarne skladišča, orožarno, sploh vse prostore, od koder bi se dalo kaj odnesti. Seveda to ni šlo tako gladko, kakaj večina nemških častnikov in podčastnikov se je do skrajnosti trdovratno upirala. Radi odločnega pritiska naših pa je bil Vaupotič okrog 11. ure v trdni posesti meljske vojašnice. Ostalo mu je v nji slovenskih 7 častnikov in 87 podčastnikov in pešcev. Iz tega drobca je sestavil 1. jugoslovansko stotnilo in imenoval za njegovega poveljnika nadporočnika Jožeta Malenška. Ta mala četa je bila matica za poznejši mariborski pešpolk.

Tako je dobil slovenski Maribor svojo slovensko posadko. Bilo je pa tedaj v Mariboru še več vojaštva.

47. pešpolk v Dravski vojašnici, v barakah blizu topničarske vojašnice in v bliži šte. 6 Pfarrhofgasse (sedanja Orožnova ulica). Poveljnik je bil podpolkovnik Pavlis, zagrizen Nemec iz Češkega, med častniki pa le edini Slovenec poročnik Ciril Skvarča. Moštvo je pripadalo v pretežni večini nemški narodnosti.

V konjiški vojašnici (sedaj zasebna last), Jezdarska ulica, 5. dragonski polk. Med častniki Slovenec nadporočnik Lončarč. Ostal pa je prostovoljno v tem polku nadporočnik Aleksander Molnar, rojen na Slovaškem, ki je s svojo odločnostjo mnogo pripomogel, da se je

Zeppelin zopet v viharju

ZRAKOPLOV PLOVE NAD OCEANOM IN JE MORAL IZPREMENITI SMER. — NA KROVU VSE ZDRAVO.

NEWYORK, 30. oktobra. Po zadnjih vetseh, ki jih je prišla tukajšnja radio-postaja sinoči ob 14. (20.) uri, plove zrakoplov »Grof Zeppelin« nad Atlantskim morjem in je dosegel 42 stopinj 17 minut severne širine in 59 stopinj 12 minut zapadne dolžine. Potoma je začel zrakoplov v tako močno viharje in deževje, da je moral dr. Eckener izpremeniti prvotno določeno smer in kreniti proti severu, da se umakne viharju. »Grof Zeppelin« leti kljub vsem neprilikam s hitrostjo

120 km na uro, ker ima veter za svojim hrbtom. Za danes napoveduje washingtonska vremenska postaja zelo oblačno vreme ravno v pasu, skozi katerega leti Zeppelin. Dr. Eckener je poslal doslej samo dve poročili, v katerih naglašja, da je na krovu zračne ladje vse zdravo in dobro razpoloženo ter da funkcionirajo motorji brezhibno. Skupno je na krovu zrakoplova 63 oseb, med njimi tudi ena ženska in sicer vdova po ameriškem milijarderju Adamsu.

Naš odgovor grški vladi

OBNOVITEV POGAJANJ V ATENA H. — SAVČIČEVA AKCIJA NAPREDUJE. — GROBNICA NAŠIM VOJAKOM V OLOMUCU.

BEOGRAD, 30. oktobra. Jutri bo naša vlada izročila grškemu poslaniku odgovor na grško noto glede rešitve spornih vprašanj in definitivne sklenitve prijateljske pogodbe med obema državama. Končna pogajanja se bodo pričela začetkom novembra v Atenah. Našo delegacijo bo vodil minister brez portfelja dr. Šumenković.

BEOGRAD, 30. oktobra. V kabinetu ministra javnih del se je vršila danes konferenca vodstva Davidovičeve demokratske stranke, na kateri je poročal Davidovič o svojem včerajšnjem sestanku z Milošem Savčičem. Kakor poroča »Politika«, so razgovori Savčiča z voditelji četverne koalicije že toliko napredovali, da bo morala vlada že v kratkem precizirati

svoje stališče. Miloš Savčič bo danes popoldne posetil ministrskega predsednika dr. Korošca in se pričakuje, da mu bo dr. Korošec pri tej priliki oficijelno sporočil stališče vlade.

BEOGRAD, 30. oktobra. Minister ver dr. Cvetković je davi odpotoval na Češko n se bo kot zastopnik vlade udeležil odkritja grobnice jugoslovanskim vojakom v Olomucu.

BEOGRAD, 30. oktobra. Ministrsko predsedstvo je objavilo danes uraden komunik o izdatkih za proslavo prebitja solunske fronte, ki so znašali 2.100.000 dinarjev. Pri tem pa seveda niso všteti stroški za brezplačne prevoze po železnicah, za prehrano vojaštva itd.

Rezultat občinskih volitev v Bosni

BEOGRAD, 30. oktobra. Po najnovejših poročilih, ki jih je prejelo notranje ministristvo, je rezultat nedeljskih občinskih volitev v Bosni in Hercegovini sledeč: Muslimani 1502 mandata, radikali 1396, Hrvatska seljačka stranka 839, zemljordniki 593. Kmečko-demokratska koalicija 166, Davidovičevci 111, samostojni demokrati 102, radikalni disidenti 35, nevtalci 29, klerikalci 24, meščanske liste 23, muslimanski disidenti 22, muslimani izven strank 12, delavci 9, socijalisti 7, židi 7, obrtniki 5, disidenti KDK 4, skupne muslimansko-radikalne liste 4, neodvisni muslimani 2, neodvisni radikali 1 mandat. Kmečko-demokratska koalicija je dobila torej skupno 1.115 mandatov.

Sklicanje oblasnih skupščin

BEOGRAD, 30. oktobra. Kralj je danes podpisal ukaz, s katerim se sklicujejo oblasne skupščine k jesenskem zasedanju za 5. novembra.

moštvo zopet vcepila prava disciplina. Polk je bil slovenske in nemške narodnosti.

V topničarski vojašnici (sedaj vojašnica vojvode Putnika) poljsko havblčni polk šte. 106, brez slovenskih častnikov, moštvo po večini nemškega duha, in poljsko topniški polk šte. 128. Častnik — Slovenec poročnik Tone Vovk. Moštvo skoraj sami Slovenci. Izredna sreča je bila, da je imel ta polk lepo število starejših zavednih sloven-

Nesreča na beograjskem kolodvoru

BEOGRAD, 30. oktobra. Davi se je pripetila na tukajšnjem kolodvoru trška nesreča. Višji poštni kontrolor Čeromir Kostić je prišel po lastni neprevidnosti pod lokomotivo budimpeštanskega brzozlaka. Strojevodja je vozil sicer počasno, vendar pa kljub temu ni več mogel preprečiti nesreče. Kostića so potegnili popolnoma razmešarjenega izpod lokomotive. Zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka.

Požar pri Zidanem mostu

LJUBLJANA, 30. oktobra. Včeraj popoldne je nastal v Brišah pri Zidanem mostu požar, ki je ogrožal vso vas. Ogenj so zanele iskre iz lokomotive vlaka, ki odhaja ob 16. uri proti Celju. Vnel se je kozolec posestnika Kogojca, nakar je prešel ogenj tudi na gospodarsko poslopje. Zgorela je vsa krma in tudi gospodarsko orodje.

Spominjalte se CMD

skih podčastnikov, ki so z žilavo vstrajnostjo in z železno voljo opravljali službo v vojašnici in okoli nje. Glava in srce jim je bil Belokranjec ognjičar Joško Slobodnik. S krepko samozvestjo je preudarno vodil prve dni po prevratu sam vse službene posle združenih slovenskih ostankov obeh topniških polkov. Kako se je iz vsega tega ustvaril trden branik severne jugoslovanske državne meje, se bo govorilo še v prihodnjih člankih.

Mariborski in dnevni drobiž

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 30. oktobra ob 20. uri. »Jesenski manever«, ab. C. Prvič. Gostovanje gđ. Lubejeve.

Sreda, 31. oktobra ob 20. uri. »Jesenski manever«, ab. A. Gostovanje gđ. Lubejeve.

Četrtek, 1. novembra ob 20. uri »Therese Raquin«. Kuponi.

Petek, 2. novembra ob 20. uri »Therese Raquin«. Gostovanje v Celju.

Sobota, 3. novembra ob 20. uri »Moj oče je imel prav«, ab. B. Kuponi.

Gostovanje ljubljanske opere v Mariboru se žal ne bo vršilo, ker so stroški za tako gostovanje preveliki. Ljubljanska uprava je namreč stavila zahtevo Din 13.000 v nadi, da dobi prost prevoz za ves svoj aparat iz Ljubljane v Maribor. Ker tega ni dosegla, bi stalo gostovanje še 6.000 več, kar pa presega mariborske razmere. Že vplačana vstopnina se dobi pri blagajni nazaj.

Druga gledališka predstava v Celju se bo vršila na vernih duš dan. Vprizori se temu dnevu zelo primerna lepa in učinkovita Zola-jeva »Therese Raquin«, ki je imela pri mariborski premijeri jako močan umetniški uspeh in jo je sprejela i publika i kritika nad vse simpatično. Glavne vloge igrajo Kraljeva, Bukšekova in Grom, režira pa Jožko Kovič.

Službeni red za mestne delavce

Občinski svet mariborski bo v prihodnjih sejah obravnaval službeni red ali kolektivno pogodbo za mestne delavce, kar je važno za celotno mestno prebivalstvo, in je zato treba, da je javnost točno informirana tako o predlogih kakor sklepah.

S službenim redom naj se uredi pravice in dolžnosti mestnih delavcev, likrat pa naj se tudi uredi njihove plače. Čisto gotovo je prav in mora to uvideti pač vsakdo, da se končno uredi delovni čas, da se uredi službeno razmerje, določi način odpovedi, ter redni prejemki in nagrade za čezurno in nedeljsko delo. Kolektivna pogodba bo brez dvoma uplivala tudi na privatne podjetnike in bo tudi tam pokazala svoje ugodne ali pa tudi neugodne posledice: Ne bo mogoče več, da bi privatniki izrabljali delovno moč pod minimalno tarifo, ko je sedaj ugotovljeno, da se to godi, saj celo mestna občina dovoljuje, da so neke strežnice odvisne skoraj samo od napitnin, na drugi strani bi pa pretirane zahteve onemogočale vsako privatno inicijativo in delo, pa tudi povečale pri mestni občini deficit, ker so že vsa podjetja razven enega tak pasivna; urediti pa je treba vse te zadeve enkrat in končno-veljavno.

Za obravnavo in pripravo kolektivne pogodbe je bil izvoljen na zadnji občinski seji poseben odbor, ki se je sestel zadnji četrtek k prvi seji ter si izbral za načelnika podžupana dr. Lipolda. Po več ali manj načelnih izjavah posameznih klubov se je sklenilo, da se predloži in ves material razmnoži ter dopošlje vsem članom odseka v študij.

Demontiranje Maribora

Gospodarski krogi Maribora že dolgo tožijo, da se za naše mesto premalo stori, da lura gospodarsko življenje in da pada kupna zmožnost prebivalstva. Sedaj se je pa izvršil nov udarec, ki ga bodo čutili vsi Mariborčani močno, najbolj pa trgovci in gostilničarji. Nova uredba o reorganizaciji finančne uprave kratkomalo ukinja že z 1. januarjem finančno okrajno ravnanje v Mariboru in prenaša ves delokrog na novo finančno direkcijo v Ljubljani. Torej, kdor je imel kaj opraviti v zadevah indirektnih davkov in taks, bo moral v bodoče romati v Ljubljani za vsako malenkost ali pa se bodo vse točilne pravice izdajale v Ljubljani, kjer se bo tudi točilna taksa odmerjala; ako bodo točili hoteli imeti vpliv na odmero visoke točilne takse, ki jim je zajamčen po pravilniku, bo moral zastopnik potovati v Ljubljano in tam prisostvovati sejam.

seveda na lastne stroške ali na stroške zadrage. Potem so nešteta dovoljenja v trošarinskih olajšavah, ki jih je izdajalo ravnanje. Pismenim potom se zadeve, ki segajo globoko v gospodarsko življenje, ne dajo tako lahko rešiti, saj za stranko ne; finančni predpisi so jako komplicirani, treba se je ustmeno informirati, da se ravnaš po predpisih, drugače zapadeš strogi kazni, ne da veš kaj. Verjamemo, da se bo finančna direkcija v Ljubljani znala dobro ravnati po predpisih, prebivalstvo se pa ne zna in se noče učiti še le po razsodbah, ker se ne more pravočasno informirati. Ker prevzame nova direkcija ves delokrog ravnanja, se bo tudi uradništvo preselilo v Ljubljano, za to bodo šli težki denari, uradniki bodo oškodovani radi dvojnega gospodinjstva in uprava bo trajno dražja, ker se bodo vse revizije delale iz Ljubljane, kar bo delalo ogromne stroške. Tako bo gmotno trpela država, naše prebivalstvo bo pa tudi oškodovano.

Vidi se, da se je ta atentat na Maribor izvršil iz zelene mize; vedno se je govorilo, da se bo razširilo tukajšnje ravnanje v drugo instanco, da bo torej Maribor pridobil, ker je to iz stvarnih ozirov nujno potrebno, da ne bo veliki župan mariborske oviran v svojem delu po finančni upravi, kakor doslej. V zadnjem momentu se je pa Beograd odločil drugače. Koliko časa bomo imeli še velikega župana v Mariboru? Šušlja se marsikaj.

Toda mnogo takih pogrešk je naša uprava hotela napraviti, ali odpor prebivalstva jih je večkrat v zadnjem hipu preprečil.

Zato pozivamo vse gospodarske kroge in občino, naj se upre najnovejši centralizaciji v škodo Maribora in pove javno svoje mnenje. Tu ne gre za stranko, temveč za žep.

Zveza gostilničarskih zadrug za mariborsko oblast.

Prekmurski drobiž

Domanjšovci. Dne 24. oktobra se je pri nas pripetila huda nesreča. V mlinu Janeza Čahuka je hotel 19letni mlinarski vajenec Aleksander Kironja prestaviti gonilni jermen na drugo kolo. Ker pa je bil premalo previden, ga je jermen zgrabil in potegnil med kolesje, ki mu je desno roko grozno razmesarilo in jo odtrgalo do rame. Prvo pomoč mu je nudil okoliški zdravnik v Križevcih dr. Rittner, ki je odredil takojšen prevoz nesrečnega fanta v bolnico.

Poznanovci. Prejšnji teden je našo sicer mirno občino razburila govorica, da je mali Viljem Čor umrl nasilne smrti, češ, da so ga zjutraj našli mrtvega in čisto modrega. Nastala so razna ugibanja in ljudje so začeli celo šušljati, da je bil otrok zadavljen. To je dalo orožnikom povod, da so yso zadevo javili sodišču. Sodna komisija je odredila obdukcijo trupla, ki je dognala, da je otrok umrl na vnetju srčne mrežne, nakar so se vaščani zopet pomirili.

Dokležovje. Novi železniški most čez Muro je gotov. V dne 29., 30. in 31. oktobra ga bodo postavili na stebrišča starega mostu, starega pa na nalašč v ta namen improvizirani leseni most. Ker to delo zelo zanimivo, se obeta precejšen obisk radovednežev. Te tri dni se bo osebni promet vzdrževal s prestopanjem, za brzovozni in tovorni promet pa je proga Ljutomer-Hodoš v tem času ukinjena.

Murska Sobota. V zadnjem času so se zopet začele množiti tatvine po našem srezu in je z njimi orožništvo in sodišče precej zaposleno. K sreči se krivci v večini slučajev najdejo in primerno nagradijo. Bliža se pač zima in se hočejo ljudje na tuj račun preskrbeti z vsem potrebnim, zlasti obleko in živili.

Himen.

V nedeljo se je poročil v Ljubljani g. dr. Ferdo Kozak z gospico Nado Znidaršičevo iz ugledne rodbine v Ilirski Bistrici. Bilo srečno!

Otvoritev brzojava in telefona Škofljica.

Dne 24. oktobra sta bila pri pošti Škofljica (okraj Ljubljana) odprta brzojava na postaja in telefonska centrala.

Kako na češkem proslavljajo desetletnico osvobojenja

Ne s pompoznimi paradami na državne stroške, četudi so priredili slavnosti, da se v ljudsko zavest globoko vtisne spomin na velike dneve osvobojenja. A glavno skrb posvečajo temu, kako bi baš ob desetletnici storili čim več koristnega za ljudski blagor, za njegovo socialno gospodarsko in kulturno povzdigo. Zlasti so veliki denarni zavodi porabili to priliko, da so votirali velike zneske v socialne in kulturne svrhe.

Tako je načelstvo Centrale socialnega zavarovanja dovolilo 35 milijonov čeških kron za zgradbe in podpiranje zdravstvenih zavodov in naprav za zavarovanje.

Ravnateljstvo češke deželne banke je v svoji slavnostni seji votiralo 3 in pol milijona čeških kron, ki jih bo dala republiki na razpolago v kulturne, karitativne in socialne svrhe, izven tega 150.000 Kč za gledališča, 6 milijonov Kč v prid pokojniskemu skladu nameštencev banke, 2 milijona Kč za zgradbo sanatorija v Karlovih varih, 8 milijonov Kč za zgradbo stanovanjskih hiš za nameščenke v Prahi in Bratislavi.

Češka hipotekarna banka je istotako v svoji slavnostni seji 24. tm. votirala 1.850.000 Kč za kulturne in karitativne svrhe, zlasti na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, 5.560.000 Kč pa za bolezensko, starostno in invaliditeto zavarovanje nameštencev.

Praška mestna hranilnica je votirala 3 milijone Kč za zgradbo 4 novih šol v Prahi, 3 milijone Kč za zgradbo stanovanjskih hiš in delavnic, za jubilejni fond republike 1 milijon Kč.

Že ti vzgledi zadostajo za dokaz, kako resno slavijo desetletnico Čehoslovaki — z dejanji!

Na proslavo v Boko Kotorsko,

kjer se bodo te dni spominjali velikih dogodkov pred desetimi leti, to je upora naših mornarjev, potem smrtnih obsodb sedmorice in justifikacija treh obsojencev i. končno ustanovitve jugoslovenske mornarice — so potovali včeraj tudi zastopniki »Čehoslovaške obci bivših revolucionarnih mornarjev«. Tročlansko delegacijo nekdanjih upornikov Čehov, ki so bili pravtako obsojeni v smrt, a so bili kasneje — seveda še pod avstrijsko oblastjo — pomiloščeni na dolgoletne zaporne kazni, vodi inž. Ladislav Kretschmer, urednik praškega mesečnika »Moře Slovanum«, nekdanji fregetni kapetan. Na mariborskem kolo-dvoru pri včerajšnjem praškem brzovlaku je pozdravila brate Čehes skupina Slovencev in Čehov, organiziranih v JČLigi in Češkem klubu. Krasen nagovor je imel med drugimi g. prof. Ribarič, ki sta mu odgovorila neki delegat v hrvaščini in gosp. inž. Kretschmer v češčini. — Delegacija Čehov se bo vračala iz Kotora skozi Maribor najbrž prihodnji petek.

Akademija »Napredka«.

Po dolgem odmoru so priredili v ponedeljek, 29. tm. »Napredni dijak« svojo interno akademijo, ki je dobro uspela. Zanimanja sicer ni več toliko kot lani, vendar je bila mala dvorana v Narodnem domu precej polna. Na sporedu so bile orkestralne točke, deklamacija, solopetje itd. Orkester je vodil g. učitelj Nerat. Pokazal je kaj se da z delom doseči. Posebno pozornost je vzbudilo solopetje učiteljščenika Stefanciose in solotoka čelista Škrabla. Sploh so učiteljščeniki kot novo pristopivši člani agilni. Vodi jih g. Vollmaier, ki je povsod marljiv delavec. Tudi ostale točke sporeda so bile dobro izvedene. Vendar, vsak, ki ima kaj volje za resno delo, bi želel, da bi našudrali tudi odlomek kake lepe drame, kar bi jako učinkovalo. Marsikdo bi tudi želel, da se vsaj polovica dovolje nega časa posveti umetniškemu delu, ne samo pol urice. Po sporedu je bil seveda ples, katerega so vsi željno pričakovali, kakor je pač žalostna navada. Sicer je pa izpadla akademija v gmotnem in moralnem oziru dobro. Upajmo, da s tem še ni vse delo končano.

Borza dela

Ima v Mariboru na razpolago delo za deset pleskarjev, ki bi ostali v poslu preko zime. Reflektanti naj se takoj javijo.

Ljudska univerza.

V petek, 2. novembra veleznimivo predavanje o Braziliji nekdanj in danes z prekrasnim dolгим filmom. Predavatelj, rodom Mariborčan, živi že 15. let v Braziliji in je kot tak tamošnji državjan. Ljudski univerzi se je posrečilo pridobiti ga za dve predavanji pred turnejo po Avstriji, Nemčiji, Švici itd. in sicer v petek 2. nov. ob 17. uri in ob 20. uri v Apolo kinu.

»Jekleni« Ferdinand

stari nemški izvošček Oehmann iz Reinerza, ki je hotel prekositi slavo »železnega« Gustava, ki se je vozil s svojo kočijo iz Berlina v Pariz in nazaj, je bil danes zopet v Mariboru. Tu je bil že 17. t. m. in peljati se je hotel v Rim in od tam zopet nazaj. Prišel je pa samo do Trsta, kjer se je obrnil, ker ni zmogel velikega davka — baje 4000 lir, katerega so mu naložili Italijani za rekordno potovanje. Vrača se v domovino.

Ljudska knjižnica

v Mariboru posluje na Vseh svetnikov od pol 10.—11. ure dopoldne.

Tragikomični zaključek ljubezni za eno noč.

Po mestu se klati že dalje časa komaj 17letna A. B. Pri policiji so spisi o njej že precej narasli. Najrajši se drži magdalenskega predmestja, kjer išče v poznih urah kratke »ljubezni« želne moške. Sinoči je takega našla, a se je stvar za njo jako slabo končala. V neki gostilni na Tržaški cesti je spoznala nekega trgovskega potnika ter se z njim pogodila. Parček je dobil na razpolago — pralnico. Ko je moški zadremal, mu je tatica izmaknila denarnico s 400 Din in srebrno uro. Mož se je zdramil, opazil tatvino, vzel svoje nazaj, se odpravil, tatico pa zaklenil v pralnico. Podal se je do najbližje policijske stražnice, kjer je podal svoje poročilo ter izročil ključ od pralnice, ki se je iz ljubezenskega gnezda spremenila v ječo. Stražnik je žensko seveda takoj premestil k »Grafu«.

Nesreča v gozdu.

V gozdu pod Sv. Martinom na Pohorju se je ponesrečil 61letni prevzičkar Janez Repnik iz Oslja pri Slov. Bistrici. Zadelo ga je padajoče drevo ter mu zlomilo desno nogo. Ponesrečenca so odpemili v bolnišnico.

Delavne moči in delo.

Tekom pretečenega tedna je pri borzi dela na novo iskalo dela 173 delovnih moči, od poprej je bilo pa v evidenci 584 brezposelnih. Vseh skupaj je 757 in sicer 469 moških in 288 ženskih. Na razpolago je bilo 101 službeno mesto in izvedlo se je 82 posredovanj.

Otroci brez varstva.

Sinoči, ko je bilo že temno, je neki voznik sredi Mlinske ulice povozil 4letno Antonijo Šuc. Kolo voza je šlo otroku preko stopala leve noge. Velika sreča, da ni dete prišlo pod konjska kopita. Voznik pravi, da v temi ni videl otroka, ki je bil brez varstva sredi ulice.

Obiskovalce grobov na mariborskih pokopališčih

bomo letos šteli. Zanimivo je vedeti, koliko občinstva poseča svoje drage pokojne. Za to štetje prosimo majhnega prispevka v nalašč za to pripravljene nabiralnike, ki jih bomo imeli z znakom opremljeni nabiralci. Naj bo majhen dar v namen zdravja še živčnega otroka ali v spomin pokojnega, vam prevzgojaj vzetega. Oprostite, da nadleguje spet Podporno društvo za revne učence v Mariboru. Počastimo žrtve padlih in umrlih vojakov.

Prvega novembra bodo romale množice na pokopališče in okrasile s cvetjem grobove svojih dragih. Na mariborskem mestnem pokopališču v Pobrežju spi tudi več tisoč vojakov vseh narodnosti in ver. Ureditelj in okrasitev teh grobov je prevzelo Uduženje vojnih invalidov, ki se tem potom obrača na prebivalstvo s prošnjo za naklonitev raznega cvetja in zelenja, ki naj se odda pri pokopališkem pazniku na Pobrežju. Svečanosti v čast in spomin preminulim v svetovni vojni in počivajočim vojakom se bodo pričele ob 15. uri.

Mala Nedelja.

Narodno kulturno društvo priredi v nedeljo 4. novembra točno ob 15.30 v Društvenem domu narodno igro s petjem »Graničarja«. Po igri godba in ples. Vabljeni so vsi!

Armija proletarske diktature

SOVJETSKA VOJSKA PRIPRAVLJENA NA VOJNO.

Rekrutacija v Rusiji ima danes ne samo vojaški, ampak tudi politični značaj. Bazira na razredni osnovi: služiti v rdeči armiji imajo pravico samo proletarci in osebe proletarskega pokolenja. Zato se povodom rekrutacije vrši ob enem klasifikacija novincev v pogledu materialnega položaja. Osebe, ki žive od lastnih dohodkov, se uvrste v delavske, takozvane domobranske oddelke. Z rekrutacijo je v tesni zvezi tudi agitacijsko-propagandistična kampanja, ker centralni organi komunistične stranke upotrebljajo rekrute, zlasti one z dežele, za propagiranje komunističnih idej. »Izvestija« naglašajo, da je največja pomanjkljivost prejšnjih rekrutacij bila slaba socialna izbira rekrutov, ponekod tudi slaba kulturna propaganda za časa rekrutacije kampanje. Elementom, ki ne delajo — pravi moskovski list — ni mesta v vrstah armije proletarske diktature. Dozdaj pa so prihajali v te vrste tudi elementi, ki so razredno tuji delavskim slojem. Med temi so otroci duhovnikov, bivših posestnikov, žandarjev, trgovcev itd. Ti neprijatelji komunističnih idej so poskušali vedno izkoristiti svoje bivanje v rdeči armiji za podkopavanje njene moči.

Značilno je, da so povodom prejšnjih rekrutacij sovjetski agitatorji za rdečo armijo slikali službovanje v armiji kot zabavni prehod. Posledica je bila, da je težko vojaško življenje v sovjetski vojski razočaralo mlade vojaške. Zato je povodom sedanje nove rekrutacije sovjetska vlada izdala navodila, »da se služba v rdeči armiji ne sme olepšavati, nasprotno, da se mora novincem jasno povedati, da so početni meseci v vojski težki in da zapovedniki od vojakov mnogo zahtevajo«. Od novincev, ki so sedaj pozvani v službo, se bo v prvi vrsti zahtevala temeljita vojaška usposobljenost.

Nedavno so bili končani tudi veliki manevri rdeče armije. Ob tej priliki je ljudski komisar za obrambo zemlje Vorosilov imel v Kijevu govor, v katerem je predvsem opozoril na to, da so bili v zadnjih letih odnosi med sovjetsko Rusijo, Rumunijo in Poljsko zelo zaostreni. Osebito s Poljsko je prišlo do cele vrste težjih konfliktov, ki so se rešili mirno samo s sistematsko miroljubno politiko sovjetske vlade. Na zadnjo izjavo volinjskega vojvode Jošovskega, ki je zahteval odcepljenje Ukrajine od sovjetske Rusije in protektorat Poljske nad Ukraino, je izjavil Vorosilov, da je sovjetska Rusija bila vedno objekt agresivnih zahtev ne samo diplomatskih, ampak tudi vojaških krogov na Poljskem. To najbolje dokazuje eksistenca takozvane ukrajinske vlade na Poljskem ozemlju, ki ne bi mogla eksistirati brez materialne pomoči poljske vlade.

K podpisu Kellogovega pakta je Rusija pristopila zato, da je dala nov dokaz iskrene volje in pripravnosti za mir in ob enem najboljši odgovor na trditve, da obstoja nekakšen rdeči imperializem. Dasi ta pakt ne izključuje možnosti vojne, niti je ne more preprečiti, vendar ima za bližnjo bodočnost poseben pomen in važnost, ker vsaj odkrito pripravljane vojne in napada ni več mogoče. V gotovem pogledu je ta pakt moralna obveza meščanskih vlad napram širokim masam.

Koncem svojega govora je Vorosilov izjavil, da se sovjetska vlada čuti primorana trošiti gotove vsote v vojaške svrhe, ker še vedno ni sigurna, da ne bo nekoč napadena. Značilno je, »da je narod burno pozdravil izjavo Vorosilova, da rdeča vojska razpolaga s tehničnimi in modernimi sredstvi in da v tem oziru ne zaostaja za svojimi najbližjimi sosedi.

želodeček, ki pa prenese vsak dan: opoldne juho, pečenko, dvojne prikuh in močnato jed, zvečer mesen haše z rižem in močnato jed, za zajtrk in južino pa čokolado s pecivom in kruh s sirovim maslom. Obed in večerjo zalije kozarček starega tokajca in mineralna voda.

Po teh vesteh ne more biti ravno tako slab zrak tam v Lekvejitu in cesaričina želodčna bolezen tudi ne more vznujati ravno bojzani za dragoceno zdravje bodoče madžarske kraljice matere; tudi o skrajno bednem gmočnem stanju visokih pregnancev ne more biti prav govora.

Premoženje Vatikana

Pred kratkim je dal Vatikan oceniti vrednost vseh svojih palač, cerkev, muzejev itd. Strokovnjaki so ocenili vrednost cerkve sv. Petra z vsemi umetninami, ki so v njej, na 22.000 milijonov lir. Približno toliko vsoto mora Nemčija plačati antanti na račun reparacij. Apostolske palače in muzeji Vatikana so ocenjeni nekoliko nižje. Vse cerkve skupaj pa so vredne 500 tisoč milijonov lir. — Kapitol z muzeji se ceni na 10 milijard. Seveda pa imajo vse te čisto tehnično proračunane cene samo imaginarno vrednost, ker se cena vsaki stvari določa po ponudbi in povpraševanju. Kjer ni ene ga ne drugega, tamkaj tudi cene ni mogoče ugotoviti oziroma določiti. Ameriški magnati se sicer zelo zanimajo za umetnine Vatikana, ki pa v kakšni prodaji noče niti slišati. Zato imajo vse te ogromne številke samo namišljeno, ne pa stvarne vrednosti. Vrh tega je treba imeti pred očmi, da ne prinaša vse to ogromno premoženje nikakih dohodkov, ako izvzamemo vstopnino za muzeje, ki pa prinaša letno komaj toliko, da se pokrijejo izdatki za muzejske nastavitve. Dohodki papeža obstajajo, kakor zna no, iz Petrovega novčiča, ki se nabira po vsem svetu in donaja letno milijone in milijone.

Izrabli!

Baraba Cifuli v bližini stoječemu kolegu: »Čuj, ravnokar prihaja rešilni voz. Vrži se brž na tla in boš dobil brezplačno nekaj požirkov »tega hudega«!

Sport

PRVENSTVO MARIBORSKEGA OKROŽJA.

Prva moštva naših klubov so odigrala doslej v novi prvenstveni sezoni sicer šele dve tekmi, in to Maribor—Železničar in pa Železničar—Svoboda. Toda z ozirom na dejstvo, da SK Ptuj v tej jesenski polusezoni ne igra prvenstva z nobenim klubom in prepusti tako vsakemu zmago v razmerju 3:0, se lahko računa, da je za nami že šest tekem za točke. Slika prvenstvenega stanja je potemtakem trenutno naslednja:

1. Maribor	2 2 0 0	9: 1	4
2. Železničar	3 2 0 1	7: 6	4
3. Rapid	1 1 0 0	3: 0	2
4. Svoboda	2 1 0 1	3: 3	2
5. Ptuj	4 0 0 4	0:12	0

Prva številka znači odigrane tekme, druga zmage, tretja neodločeno, četrta poraze, potem razmerje danih in dobljenih golov in zadnja dosežene točke. Vodi torej ISSK Maribor, ki mu utegne postati opasen edino Rapid. Železničar bo skoro gotovo prišel na tretje mesto in tam ostal ob koncu jesenske sezone.

Nekoliko drugačno je stanje rezervnega prvenstva mariborskih klubov. Tu so odigrane že vse tekme razen Maribor—Svoboda, katera je izžrebana za prihodnjo nedeljo 4. novembra. V tej skupini je na prvem mestu enajstotica Rapida:

1. Rapid	3 2 1 0	10: 3	5
2. Maribor	2 1 1 0	5: 4	3
3. Železničar	3 1 0 2	8: 6	2
4. Svoboda	2 0 0 2	0:10	0

Tudi prvenstveno tekmovalje mladine lepo napreduje. Ta boj za točke naših najmlajših je pa omejen samo na polusezono in se koncem jeseni zaključuje, medtem ko se kakor znano prvenstvo prvih moštev in rezerv nadaljuje spomladi. Tekme mariborskih naraščajev za prehodni kip Medklubskega odbora so sedaj v temle stanju:

1. Maribor	2 2 0 0	9:2	4
2. Rapid	1 0 1 0	1:1	1
3. Železničar	2 0 1 1	3:7	1
4. Svoboda	1 0 0 1	0:3	0

Mladinskih prvenstvenih tekem je odigrati še troje.

LAHKOATLETSKI MITING.

V četrtek, dne 1. novembra t. l. ob 8.30. se vrši lahkoatletski miting ISSK Maribor-a, na igrišču SK Rapida.

Tekmuje se v sledečih disciplinah: tek 100, 800 in 3.000 m, skok v višino in daljino z zaletom, metanje krogle in diska.

Meeting obeta imeti zelo zanimiv potek, ker se srečajo znani mariborski atleti Koren, Unterreiter, Barlovič, Bergant, Zverlin, Tschare in drugi. Ob enem starta prvič v Mariboru znani jugoslovanski rekorder na 3000 m, Jože Slapničar, bivši član ASK Primorja, Ljubljana, ki se momentano nahaja v Mariboru. Nastopijo tudi atleti SK Ptuj, ki so na zadnjih mitingih dokumentirali svoje znanje.

Ker je to druga prireditelja te vrste v tej sezoni v Mariboru, upamo, da bo zanimajne občinstva precejšnje. Saj je lahkoatletika tudi ena najlepših in najplemenitejših panog sporta sploh in je čas, da se ista tudi v Mariboru začne intenzivneje gojiti. Zanimanje in obilen obisk pa bo pripomogel k razvoju mariborske lahkoatletike. Vstopnina je minimalna. Vodstvo mitinga je v rokah odlične jurije na čelu g. Nerat, Samuda, dr. Jettmar, prof. Cestnik in drugi, kar garantira za red in hiter potek mitinga.

MOLNP—službeno.

V nedeljo 4. novembra se odigra v Celovcu medmestna tekma Maribor—Celovec. Naslednji igralci naj najkasneje tekmo jutrišnjega dne izročijo g. Maksu Korenu svoje potne liste: Pelko; Koren, Unterreiter; Hreščak Just, Kirbiš, Prevo; Tonček 2, Vodeb, Terglec, Hreščak Gujo, Bertonec.

Odlikovani športniki.

Prosvetni minister ČSR je ob priliki desetletnice republike odlikoval med drugimi tudi trojico športnikov z zlato kolajno Čehoslovaške. Odlikovani so predsednik čl. olimpijskega odbora dr. Jiri

Guth-Jaržovy, potem kapetan čl. nacionalne nogometne reprezentance Kačda in pa najboljši poklicni teniški igralec sveta Karl Koželuh.

Nemci so nepopustljivi.

V soboto se je vršilo v Weimaru zborovanje Demške nogometne zveze. Največje zanimanje je vzbudil predlog, da se vendar že enkrat ukine bojkot Nemčije napram državam, ki gojijo tudi profesionalni nogomet. Predlog je bil z 48 proti 42 glasom odklonjen. Pač pa bo najbrž dovoljeno posameznim nemškim klubom izjemoma nastopati proti profesionalnim moštvom.

Evropski pokal.

1. Italija	5 3 1 1	12:10	7
2. Avstrija	6 3 0 3	11: 9	6
3. ČSR	4 2 1 1	5: 4	5
4. Madžarska	4 2 0 2	11:12	4
5. Švica	3 0 0 3	4: 8	0

Prvi poskus prekomorskega poleta

Neki star ameriški časopis iz l. 1873 objavlja poročilo o prvem poskusu prekomorskega poleta. Drzni in domišljijni potni profesor John Wise je bil oni mož, ki se je že pred 55. leti zamislil to nevarno potovanje in prav skrbno pripravljati načrt. Prišel pa je potem v nasprotja z ljudmi, ki so ga financirali in se samopotem ni udeležil vožnje. Kljub temu pa je bil načrt izveden. Med viharim ploskanjem številne množice se je l. 1873 dvignil zrakoplov »Daily Graphic« v Brooklynu v zrak. Mesto običajne gondole je imel zrakoplov rešilni čoln, ki je bil pri vezan z vrvmi. V čolnu so sedeli: krmar Donaldson iz Washingtona, njegov pomočnik in častnik Alfred Ford. Start se je izvršno posrečil in zrakoplov je plul več minut brezhibno po zraku. Nato pa se je »Daily Graphic« v bližini New Graphica v bližini New Canaana zaletel nad nekim gozdom v dreve in padel na tla. K sreči so se zrakoplovci rešili še pravočasno. Oprijeli so se za vejice in splezali potem navzdol. Častnik Ford se je potem vsedel na tla in pričel takoj sestavljati članek: »Kako se nam je polet čez morje ponesrečil«.

Tatovi v policijski maski

Pri policiji v Budimpešti so se zelo začudili, ko je prišel vodja velikega filmskega podjetja ter vprašal, zakaj je dala policija iz njegovih prostorov odstraniti kip znane filmske zvezde Grete Garbo. Prejšnji večer, ko je bil ravnatelj odsoten, so se pripeljali pred kino štirje kot delavci oblečeni moške s tovrstnim avtomobilom ter zahtevali od uslužbenca izročitev kipa, češ, da je od policije zaplenjen. Pokazali so tudi policijski odlok. Uslužbenec je kip pokazal, takoj so ga natovorili in odpeljali. Bili so navadni tatovi, ki so se poslužili maske policije, ki je v zadnjem času zaplenila že precej »pohujšljivih« kipov in slik.

Proti spiritizmu

Okultisti in spiritisti imajo v svojem ospredju slavnega angleškega pisatelja, za antispiritiste pa govori znani norveški literat. To je Erik Lie, sin slavnega pisatelja Jonasa Lie. Po popularnosti se Erik Lie ne more meriti s prvakom okultistov pisateljem Conan Doyle-jem, postal bo pa tudi on zelo znan, če bo z dosedanjim vnemo pisal proti okultizmu. Sedaj je izdal veliko zbirko slučajev, ki dokazujejo velike zmote »duhov« ter označujejo vse za neumnost in sleparijo. Ko je pisatelj zahajal v spiritistične kroge, so ga »duhovi« večkrat zvezali s umrlimi sorodniki in znanci. Pravi, da so prišli iz tega same neumnosti. Umrl stric, ki se v življenju za to nikdar ni brigal, naj bi bil sedaj velik botanik, drugi, ki angleški ni znal niti besede, pa naj bi se bavil z angleško zgodovino.

Bernard Shaw in Rothermere

Madžarski šovinisti, ki dolžijo češkoslovaško republiko, da slabo ravna z madžarsko narodno manjšino, so s svojim angleškim prijateljem Rothermer-om vred dobili odgovor od velikega pisatelja Bernarda Shawa. Shaw je pisal češkemu pisatelju Čapeku pismo, v katerem pravi, da je Rothermarova akcija nepotrebna. Češkoslovaška država je poštena do manjšin. Bernard Shaw želi prisrčno, da bi se po češkem vzgledu ravnila — Italija.

Prebivališče izobčencev

(Božva).

Naj omenim samo strast pijančevanja! Koliko se zlasti v novejši dobi trudijo razne korporacije in društva, da bi zatrli, ali vsaj omejili pijančevanje, ki je pri nas še tako razširjeno. Lepe uspehe žanjejo apostoli treznosti, a še lepše bi želi, če bi v marsikaterem pijancu ne bila vkoreninjena fiksna ideja, da brez alkohola ne more živeti. Kaznilnica bi lahko z najmanj 60% svojih prebivalcev do kazala, da pijanec prav lahko pogreša alkohol, kadar ga mora pogrešati. Vsaj 60% je namreč v mariborski kaznilnici takih jetnikov, katerih usoda je v večji ali manjši meri zakrivil alkohol. Mnogo je med njimi bivših notoričnih pijancev, ki se imajo zahvaliti za rešitev svojega zdravja in po okolnostih za srečnejšo bodočnost svojih družin baš ječi. V kaznilnici se mora vzdržati opojnih pijač. Doktor smatra to za nasilje, se bo opil tisto uro, ko bo zopet prost. Če pa po lastnem preudarku spozna, da je alkohol njegov največji sovražnik, se mu bo uprl z vso voljo, pa najsi mu je bil prej še tako vdan. Zato utemeljuje kaznilniška šola tako »amputacijo« strasti s pojasnjujočimi etičnimi pogovori. In človeku, ki je pri zdravi pameti, v tem oziru ne more nuditi več.

Nedavno je sprožil nadučitelj v šoli vprašanje, kakšen mora biti človek, ki se hoče približati vzorom. Učenci so se oglašali in navajali različne kreposti. Toda kmalu je bila njihova modrost izčrpana. Nadučitelj pa je le še drezal in silil vajne. Naposled jim je pomagal na ta način, da je dal vprašanju nikalno obliko: kakšen ne sme biti človek? Tedaj so učenci globoko posegli v svoje izkušnje in našli toliko slabosti, kolikor jih nemara niti Sodoma in Gomora nista premogli. Končno je nadučitelj stopil k tabli in napisal: Človek mora biti samostojen, produktiven in značajan. Potem je na-

šel o tem celo vrsto temeljnih predavanj, ki so jim učenci vseskozi sledili s hvaležnim zanimanjem. Svoja izvajanja je spopolnjeval s citati znanih filozofov in pedagogov ter s konkretnimi primeri iz življenja. Te ure so potekale učencem najhitreje. Skoro vsaka vsebinska analiza pesniških del, ki so jih čitali v šoli, je bila zasnovana v duhu etično-vzgojnih smernic. Obilo povoda za to je nudil zlasti pesnik-ljubljenec kaznjencev, Gregorčič. Lotili pa so se tudi Župančiča in se z estetskim uživanjem poglabljali v lepoto njegovih poezij.

Vrli šolnik tudi ni pozabil seznaniti svojih učencev z važnejšimi pojavi, ki jih je zaznamoval čas v razvoju in podjetjih sodobne tehnike in znanosti. Po ročal je o prekooceanskih poletih, o ekspedicijah na severni tečaj, o potresni katastrofi na Bolgarskem itd. Take stvari so za kaznjence, ki je popolnoma odrezan od dogodkov zunaj kaznilniškega obzidja, zaželjeno razodetje.

Po prihodu muslimanov v zavod je bil odprt analfabetični tečaj, ki ga obiskuje okoli 40 kaznjencev, večina Macedoncev in Albancev. Ker sem v tečaju poučeval slučajno jaz, sem imel skozi dve leti priliko, opazovati naravo in značaj teh ljudi nekoliko bliže. Nisem gledal v njih zločincev, obremenjenih s strašnimi grozodejstvi, ki jih navajajo njihove razsodebe, ampak bitja, ki daleč od svoje domovine pokore krvava dejanja in hrepene, neutešno hrepene po divji svobodi albarskih gor, pa svojih borihih domovih, kjer s tugo in bridkostjo v srcu mislijo na njihovo usodo starši, bratje, sestre, žene, otroci.

»Mi smo živi, zdravi in dobro nam je, pa enako želimo tudi vam...« Taka sporočila prejemajo od svojih dragih. Pisma so navadno napisana v strahovito spačeni cirilici. V naglici na papir nametane

besede, ki kar vsiljujejo sliko, kako stoji sključena starica s plaho snaho pred mogočnim občinskim pisarjem, ki je morda daleč naokoli edini pismeni človek in živi kot parazit od žuljev neuke raje. — Energične, a zopet površno izpeljane poteze v pismu pričajo o nepopisni brezbriznosti pisca, ki mu je bilo očitno samo do »bakšiša«. Bog ve, kaj sta mu ženi prinesli, da je blagovolil načekati par besed vkovanemu robijašu, obsojenemu razbojniku tam v daljnem Mariboru? Ta pa se s srečnim smehljajem na ustnicah, žarečih očih trudi, da bi prečital drago sporočilo od doma. Ne zna, ne gre! Naučil se je cirilice v tečaju, piše in čita za silo, a pred to pisavo zgine vse njegovo s trudom pridobljeno znanje. Iz rok v roko roma pismo, dobi ga tudi hodža, pogleda, nagubančič čelo, odkima in vrne. Ves posvaljkan in umazan pride naposled list v moje roke. Posreči se mi, da preberem kako besedo in — pisarjev podpis. Ta je navadno razločen. Imam sosedo, v peti celici od moje staniuje. Sumadinec, bivši carinski uradnik. Ta je celo na Nj. Veličanstvo kralja napisal prošnjo za pomilostitev v taki cirilici, ki bo delala preglavice večjemu grafologu. Izročil sem mu muslimanovo pismo, naj ga poskusi prečita. Še tisti dan mi je vrnil list in prepis v čitljivi latinici. Zelo je bilo ustrezno ubogemu Macedoncu.

Med vsemi, ki obiskujejo tečaj, ni danes nobenega popolnega analfabeta več. Vsi poznajo latinske črke, več kot polovica tudi cirilice. Ukaželnejši so me nekoč prosili, naj jim pokažem tudi kaj iz računstva. Dasi sem imel navodilo, da se morajo predvsem urediti v čitanju in pisanju, sem jim vendarle napisal na tablo nekoliko števil. Rekel sem, naj številke po podanem zgledu prepisejo in jih seštejejo. Naloga je bila približno sledeča: $12 + 14 + 8 + 17 + ?$ Noben se ne gane. Ponovim nalogo še enkrat in vprašam, če so me razumeli. Vsi pritrdijo, a ne piše noben. Mrko upirajo oči na tablo in trmasto mirujejo. »Pišite!«, zagrmim. »Čk!« Šlo je cmokanje od klopi do klo-

pi in opazil sem, kako so nekateri najezili obrvi. »Nočete?«, zavpijem že ves razdražen, misleč, da me imajo za norca. V odgovor zopet enodušni in odločni: »Čk!« Vedel sem, da pri njih te vrste zanikanje ne dopušča nobenega ugovora, vendar sem pozval hodžo Ajredhija, naj mi razodene, zakaj nočejo prepisati naloge, dasi so me sami prosili, naj bi jim pokazal. Zardel je in povedal, da bi številke že prepisali, toda tistih križcev vmes da ne morejo, ker temu nasprotuje njihova — vera. Ali je nedolžni plus (+) že doživel kaj takega, odkar se ga poslužuje matematična veda? Od tedaj jih nisem več uvajal v umetnost soštevanja. Če pa prosvetni minister odredi, da se mora v analfabetičnih tečajih za muslimane pri soštevanju mesto križca postaviti konjski rep ali polmesec, potem sem zopet na razpolago.

Ker so ti stari, nerodni učenci razmeščeni po raznih oddelkih in zaposleni na različnih krajih, jim je analfabetični tečaj dobrodošla prilika za sestanke in pri-srčno kramljanje. Pozdravljanja in seganja v roko kar noče biti konca. Četrte ure najmanj traja, preden jih pomirim in pripravim do tega, da se razvrste po klopih. Mnogi prosijo, da smejo sedeti v zadnje klopi in pisati pisma, ker »u sobi nema pismenog čovjeka«. Po dva in dva se vsedeta, stisneta glavi skupaj in piše-ta; to se pravi: tisti, ki »piše«, narekuje, a oni, ki piše, nastavlja uho in z okornimi črkami zapisuje okorne izraze svoje-ga tovariša. To so njihovi najmilejši trenutki, ko se pogovarjajo z domom...

(Dalle prihodajšč.)

Dosmrtna ječa 115 letnega

Po poročilih iz Moskve je bil tamkaj neki 115 letni starček obsojen na dosmrtno ječo, ker je bil v zvezi s protirevolucionarji, ki jim je tudi dobavljaj orožje. Starček je vzel obsodbo hladnokrvno na znanje, ker se je že tako sprijaznil z mislijo, da so dnevi njegovega življenja že ušeti.

Mali oglasi, ki vključujejo poročila, obvestila in vse, kar je potrebno za poslovanje, se objavljajo v vsaki številki po 30 p. najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zahteva, doplačevanje in oglaševanje: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek Din 10.—

Električne inštalacije

popravila, svetilke, likalnice, motorje, aparate, elektro blago po konkurenčni ceni pri Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ulica 16. XX.

Suha bukova drva,

premog, kolobarji in vsakovrsten rezan les najceneje pri Piščancu na Državni cesti. 1872

Meblovano sobo

v pritličju s posebnim vhodom oddam takoj. — Gosposka ul. 46. 2037

Grozdje »Izabela«

na prodaj — kg 4 Din. — Studenci, Slomškova ul. 17. 2030

Kompletna spalnica

na prodaj. Vprašati v trgovini Penko, Gosposka ulica 46. 2067

Dijakinja ali manjši dijak

najde lep dom, dobro oskrbo in uporaba klavirja v Maistrovi ulici. Naslov pove uprava lista. 2073

Prazno sobo

z uporabo kopalnice, pripravno za zakonca brez otrok, oddam. Naslov pove uprava lista. 2072

Dijakinja

kot sotovarišica se sprejme na stanovanje in hrano. Aleksandrova cesta 45, vrata 10. 2078

Park kavarna

sprejema dnevno abonente na dobro domačo hrano. 2077

Meblovano sobo

oddam gospodu. Valvazorjeva ulica št. 37. 2075

Oddam snažno, meblvano sobo

z električno razsvetljavo in posebnim vhodom eni ali dvem gospodičnam. Naslov pove uprava lista. 2076

Singer šivalni stroj

proda za ugodno ceno Dariš, Gosposka ulica 28, dvorišče, I. nadstr. 2074

Velika izbira sukna

za moške in ženske plašče od Din 50.— naprej pri I. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17. XX

Trgovinska družba sprejme

dobro in vestno pisarniško moč, izurjeno v strojeplju in večjo popolnoma slovenskega, srbohrvaškega in nemškega jezika. Nameščenje traja samo do 31. decembra 1928. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista. 2068

1000 Din dam onemu,

kateri mi preskrbi za v najem dobrodocho gostilno, kavarno, event. sezonsko gostilno ali kavarno. — Dopise naj se pošlje upravi lista pod »Novo leto«. 2071

BOGOMIR DIVJAK MARIBOR

Trgovina z dvokolesi in pnevmatik. Istotam dobite tudi vse sestavne dele.

Glavno zastopstvo svetovnih koles Waffenrad-Steyer

Mehanična delavnica z električnim pogonom za popravila dvokoles in motociklov. Lastna poniklovalnica, bakranje in emajliranje.

Trgovina: Glavni trg 17. 1590

Delavnica: Ključavničarska ul. št. 1

Livarski

koks

In angleški kovaški premog dospel. Kovaški in kuilni koks stalno v zalogi

Mejovšek
Tattenbachova 13, tel. 475

Zastopniki se iščejo!

Sube gohe
plačuje najvišje

M. Geršak & Co.
Ljubljana, Prečna ulica 4
(poleg mestne ljudske kopeli)
Telefon 2329 1912

Spominjajte se CMD!

Kavarna Evropa

Pridite in oglejte si senzacionalen spored Louise Loretty z dresiranimi živalmi, kateri se proizvaja od 1. novembra naprej. 2066

Modna trgovina

ANTON PAŠ
Maribor, Slovenska ul. 4

Potrebščine za krojače in šivilje

**VSI, KI SO SI ŽE
IN VSI, KI SI ŠE NISO**
ogledali bogate, izbirne zaloge

KRZNA
pri trdki
L. ORNIK, MARIBOR
KOROSKA 9

naj se čim preje odločijo za nakup, kajti povpraševanje je veliko in najlepši komadi bodo kmalu razprodani. 1787

Kavarna Jadran

vsako soboto in nedeljo

KONCERT